

Bestuursvergadering van 9 november 1961

Als belangrijkste onderwerp in deze vergaderingen gold wel de bespreking der plannen tot stichting van een huisartseninstituut. Het bestuur kwam tot de slotsom, dat hiervoor de stichtingsvorm wel het meest gewenst is. Het N.H.G.-bestuur zou dan het curatorium van de stichting moeten zijn en de dagelijkse leiding van de stichting zou worden opgedragen aan de directie. Curatorium en directie dienen terzijde te worden gestaan door een adviescommissie, waarvan deel zou uitmaken het dagelijks bestuur van het Genootschap, vertegenwoordigers van de Commissie Wetenschappelijk Onderzoek en van de Commissie Nascholing alsmede een aantal hoogleraren in de sociale geneeskunde.

In de huishoudelijke vergadering van het ledencongres, op 25 november 1961, zal de voorzitter mededelingen kunnen doen over de inleidende besprekingen, die namens het N.H.G.-bestuur met de medische faculteit van de Rijksuniversiteit te Utrecht zijn gevoerd over de plannen tot samenwerking bij het stichten van een huisartseninstituut door het Genootschap. De juridische vorm van een stichting zou dan de mogelijkheid bieden in de toekomst ook met andere universiteiten samen te werken bij het stichten van dergelijke instituten. De voorzitter zal 25 november van de ledenvergadering machtiging vragen de onderhandelingen met de medische faculteit van de Rijksuniversiteit te Utrecht voort te zetten.

Veel intern beraad en overleg, zowel over de taak van het instituut als over de organisatie, zullen na verkregen machtiging nog nodig zijn alvorens het bestuur concrete plannen aan de leden van het Genootschap ter goedkeuring kan overleggen. Daar het bestuur evenwel overtuigd is, dat met de vorming van een dergelijk instituut een belangrijke bijdrage kan worden geleverd om de huisartsgeneeskunde verder te verheffen, zal met voortvarendheid aan de verdere plannen worden gewerkt.

Prof. Dr A. Querido was zo vriendelijk het bestuur iets te vertellen over de kort geleden te Genève gehouden vergadering van het „Expert Committee on Mental Health” van de Wereld Gezondheids Organisatie, waaraan hij als afgevaardigde voor Nederland heeft deelgenomen. In deze bijeenkomst werd gesproken over de rol van de „Public Health Officer” en van de huisarts in de zorg voor de geestelijke hygiëne.

Het bestuur besloot, na een desbetreffend ontvangen verzoek, een nieuw N.H.G.-centrum te stichten en wel het centrum Wageningen en Omgeving. Hierdoor telt het Genootschap thans 25 centra.

Met veel voldoening vernam het bestuur het besluit van de firma Pfizer om ook in 1962 het werk van het Genootschap te steunen met een financiële bijdrage.

Bestuursvergadering van 14 december 1961

Naar aanleiding van een ter sprake gekomen verslag over een tussen mejuffrouw Drs. Goubitz en enige bestuursleden gevoerd gesprek over de mogelijkheden om enige huisartsen te laten opleiden in de methodiek van „counseling”, kwam het bestuur tot de overtuiging, dat een ruimere verbreding van deze non-directieve gesprekstechniek onder de huisartsen gewenst is. Te dien einde zal de Commissie Nascholing nagaan, of er een mogelijkheid is in de nabije toekomst een weekend-cursus „counseling” te organiseren voor een groep huisartsen, die voor deze gesprekstechniek een duidelijke belangstelling hebben. Ook zal worden onderzocht, of in 1962 een weekend-conferentie over het onderwerp „groepspraktijken” kan worden gehouden.

Het opgestelde overzicht van de werkzaamheden van het Genootschap in de periode congres 1960-congres 1961 werd goedgekeurd.

In deze vergadering werd op verzoek van het bestuur verslag uitgebracht over het werk in het Centrum Haarlem door de centrumvoorzitter, collega J. H. van Ginkel. In dit centrum blijken de afgelopen tijd verheugende activiteiten te zijn ontwikkeld. Veel belangstelling bestond er voor gehouden forumdiscussies over onderwerpen uit de huisartsenpraktijk in aanwezigheid van enkele specialisten. Ook de in Haarlem ge-

houden röntgenpractica vielen bijzonder in de smaak. Door twee leden wordt een onderzoek naar enteritis verricht. De studiegroep medische psychologie te Haarlem komt iedere week bijeen.

Het bestuur wijdde een kritische bespreking aan de organisatie en de inhoud van het jongste ledencongres. In het algemeen blijkt dit congres een goede indruk te hebben gemaakt op de aanwezigen. Een aantal naar voren gekomen onvolkomenheden heeft de aandacht van de Congrescommissie. Gezien de telken jare toenemende belangstelling, zal de vraag moeten worden bezien, of het N.H.G.-congres in de thans bijna traditioneel geworden zalencomplexen kan blijven gehandhaafd. Ook een grotere ruimte voor de expositie blijkt immers geen overbodige luxe meer te zijn. Met het oog op de enthousiaste reacties op het geboden damesprogramma en ter voldoening aan talrijke desbetreffende verzoeken, besloot het bestuur dit programma-onderdeel ook voor volgende congressen op te nemen.

Als een harer eerste taken in het nieuwe jaar zal de Algemene Advies Commissie zich beraden over de wenselijkheid en mogelijkheid om de huishoudelijke vergadering uit het congresprogramma te lichten en op een ander tijdstip te houden. Mede gezien de geringe belangstelling, die er voor deze vergaderingen blijkt te bestaan — toch worden er zaken van belang behandeld! — en de te krappe tijd voor het wetenschappelijke congresgedeelte, zou de voor de huishoudelijke vergadering uitgetrokken tijd wellicht aan de overige programmapunten ten goede kunnen komen.

De plannen voor het stichten van een huisartseninstituut zullen nader door het Dagelijks Bestuur en in overleg met de Commissie Wetenschappelijk Onderzoek en de Commissie Nascholing worden uitgewerkt. Er zal naar worden gestreefd deze plannen, na overleg met de medische faculteit van Utrecht, aan de leden voor te leggen in het voorjaar 1962, bij welke gelegenheid dan tevens een bijeenkomst met de centra-besturen, de adviescommissies en landelijke studiegroepen kan worden gehouden.

E. M. Jansen, secretaris.

BOEKENTENTOONSTELLINGSCOMMISSIE

In de Boekententoonstellingscommissie, die jaarlijks voor het ledencongres van het Genootschap de expositie „Literatuur voor huisartsen” verzorgt, zijn twee vacatures gekomen. Het N.H.G.-bestuur zal gaarne vóór 1 februari 1962 de namen ontvangen van leden, die zich voor de vervulling van deze vacatures beschikbaar stellen.

UIT DE CENTRA

Centrum Friesland

De werkgroep Morbiditeitsonderzoek van het centrum Friesland, bestaande uit vijftien leden, komt eens in de maand bijeen ten huize van een der leden. De groep heeft zich ten doel gesteld de morbiditeit, zoals deze zich aan de huisarts voordoet, aan een nader onderzoek te onderwerpen. In de week van 17 tot 23 april 1961 hebben de deelnemers van alle patiënten, die hen op het spreekuur of thuis consulteerden, de volgende gegevens genoteerd: reden van komst, diagnose, geslacht, leeftijd, eerste of herhalingsbezoek, verwijzing naar welk specialisme, en visite of consult. De verkregen gegevens over 3.600 gevallen werden opgestuurd naar het Instituut voor sociale geneeskunde te Groningen. Hier zal men trachten het materiaal te bewerken en te adviseren waarop de verdere activiteiten van de werkgroep zich moeten richten.

Op de maandelijkse bijeenkomsten werden onder meer werken gerefererd, die rechtstreeks of zijdelings met morbiditeit verband houden. Zo besprak van Albada het boek „A thousand families in Newcastle upon Tyne”, Hut het boek van Buma „De plaats van de huisarts in de Nederlandse gezondheidszorg” en Kruisinga „The sickness-survey of Denmark”, welk laatste referaat hier verkort wordt weergegeven.

In 1930 is in Denemarken een morbiditeitsonderzoek gedaan in de ziekenhuizen. De behoefte werd gevoeld dit later te herhalen en uit te breiden tot de gehele Deense bevolking. Dit heeft plaats gevonden in de jaren 1951-1954. Ongeveer 3 procent van de Deense bevolking, dat wil zeggen honderd-

duizend personen, werden ondervraagd. Kinderen beneden vijftien jaar staan in de Deense bevolkingsregisters bij de ouders op de kaart. Boven deze leeftijd krijgen de Denen een eigen kaart in het bevolkingsregister.

Het onderzoek vond plaats bij personen boven de vijftien jaar, doordat de te ondervragen personen door middel van het bevolkingsregister werden aangewezen. Op deze manier verkreeg men een groep die representatief was voor de Deense bevolking van vijftien jaar en ouder. De enquêteurs waren leken, voornamelijk huisvrouwen, die tevoren waren geïnstrueerd. In een voor-onderzoek bleek, dat enquêtrices meer ziekten bij mannen wisten op te sporen dan enquêteurs. Men besloot daarop het onderzoek uitsluitend met enquêtrices te verrichten. Het waren er 165, die drieduizend mensen per maand bezochten. In de eerste week van de maand trokken zij er op uit om te onderzoeken, welke ziekten de te ondervragen personen in de vorige maand hadden gehad. Het land was verdeeld in acht districten, aan het hoofd waarvan een districts-enquêtrice stond. Maandelijks werden de gevallen door de enquêtrices met de districts-enquêtrices besproken. Door speciale codeurs werden de formulieren vervolgens gecodeerd.

In 71 procent van de gevallen bleek er overeenstemming te bestaan tussen de door de huisarts gestelde en de door de enquêtrice vastgelegde diagnose. Er kwamen in totaal 85 diagnoses tevoorschijn. Van de 100.000 personen werden 13.000 niet bereikt door uitstедigheid, hospitalisatie, onwil, enzovoort. Vooral de leeftijdsgroep van 20-24 jaar bleek slecht bereikbaar, namelijk 33 procent. Van de 87.000 ondervraagden vonden 36.000, dit is 42 procent, zich ziek in de voorafgaande maand. Voor de mannen lag dit lager dan voor de vrouwen, 35 procent tegen 47 procent. Ook het aantal diagnoses per patiënt was bij de vrouwen hoger dan bij de mannen, 1,59 tegen 1,38.

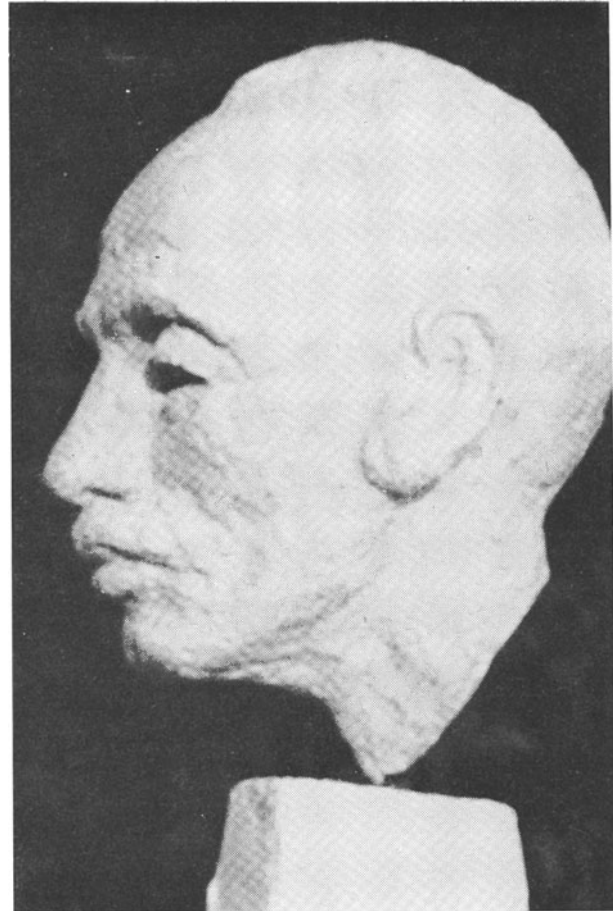
De meest frequent opgegeven diagnoses waren: verkoudheidsziekten, spierpijnen, chronische bronchitis en gastro-intestinale stoornissen. Van de personen die opgaven ziek te zijn geweest, gaf 55 procent dit direct na de eerste vraag: „Bent u de vorige maand ziek geweest”, toe, 45 procent gaf pas op ziek geweest te zijn na het ondergaan van de vragen van het enquête-formulier. Van de mannelijke zieken had 28 procent, van de vrouwelijke zieken 30 procent om medische bijstand verzocht.

De ongevallenfrequentie en de seizoeninvloed op ziekten bleek geringer dan men had verwacht. Wel bleek dat er minder ziekten voorkwamen wanneer de temperatuur hoog en de vochtigheid van de lucht laag was. Het arbeidsverzuim bedroeg bij de vrouw gemiddeld zeven dagen en bij de mannen 9,2 dagen. Van de vrouwen had 8 procent en van de mannen zeven procent het werk gedurende enige tijd gestaakt, dat is eenzesde van het aantal „zieken”.

Ongeveer 50 procent van de ziekten bleek te berusten op „kouvatten”. Dit percentage daalde met het toenemen van de leeftijd. Van de ondervraagden oordeelde 11 procent dat ze ongezond waren gehuisvest. Er bleek weinig relatie tussen slechte behuizing en gezondheid. Er kwamen iets meer infectieziekten en ziekten der luchtwegen voor bij slecht-behuisden. Merkwaardig genoeg bleek het ziektepercentage het laagst bij personen, die bij ziekte 100 procent ziekengeld krijgen uitgekeerd.

Het slaapmiddel-gebruik was hoog: 8 procent der bevolking nam geregeld slaapmiddelen: bij mannen 5 procent en bij vrouwen 10 procent. Boven de 65 jaar was dit respectievelijk 12½ en 25 procent. Vooral de stadsbevolking bleek zich hieraan te bezondigen.

Een bril werd gebruikt door 46 procent der mannen en 51 procent der vrouwen. De bril werd constant gedragen door respectievelijk 13 en 17 procent. De tandarts werd geregeld bezocht door 51 procent der bevolking, terwijl 40 procent een gebitsprothese had. Zwaarlijvigheid bleek te disponeren voor ischias en hartkwalen. Van de mannen had 14 procent nooit gerookt, 80 procent rookte geregeld. Van de vrouwen rookte 33 procent sigaretten en 6 procent sigaartjes. Van de mannen rookte 20 procent al vóór het vijftiende levensjaar. Na het bekend worden van het statistisch verband tussen overmatig roken en het ontstaan van longkanker had 4 procent zijn rookgewoonten gewijzigd. Van de bejaarden bleek 20 procent weer graag aan zijn oude werk te willen gaan.

De tentoonstelling „Pincet en penseel”, welke telkenjare tijdens het ledencongres van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst wordt gehouden, geeft een beeld van de artistieke prestaties van artsen. Er zijn er velen, die in hun vrije uren de pincet verwisselen voor het penseel. Dit laatste dan in ruime zin op te vatten, zoals tijdens het laatste ledencongres der Maatschappij is gebleken op de toen te Amsterdam in het voormalige gebouw van de Bank van Lening gehouden expositie van „Pincet en penseel”. Behalve olieverf en gouache was er ook de crayontekening en men kon zien dat sommige collegae zich ook tot beeldhouwen en boetseren voelen aangetrokken.

Op deze laatste tentoonstelling van „Pincet en penseel” kon men van Dr F. J. A. Huygen, voorzitter van het Nederlands Huisartsen Genootschap, behalve zijn schilderwerk ook aantreffen de door hem geboetseerde, hierboven afgebeelde kop van zijn voorganger, Dr H. H. W. Hogerzeil, de eerste voorzitter en lid van verdienste van het N.H.G.

Het ziekenhuisonderzoek had betrekking op 33.000 gevallen, dat is 10 procent van het totaal aantal opnemingen per jaar. Het aantal opnemingen per jaar is in vergelijking tot 1930 met 125 procent gestegen. De volgende ziekten bleken nu meer voor te komen dan in 1930: nierstenen, vasculaire en cerebrale lesies, carcinomen, bloedziekten, galblaasaandoeningen, menstruatiestoornissen en abortus. Minder frequent dan in 1930 waren: infectieziekten, reuma, ischias, diabetes, pneumonie en appendicitis. Tijdens de onderzoeksperiode kwamen op de interne afdelingen meer heropnamen voor dan in 1930 en op de chirurgische afdelingen werden meer operaties verricht dan in 1930, 60 tegen 50 procent. Het aantal acute operaties bleek te zijn afgenomen in vergelijking met 1930. De verpleegduur steeg met de leeftijd.

C. A. Ehrenburg

Tussen de centra Apeldoorn en Arnhem is in 1961 een stevige band ontstaan doordat de wederzijdse vergaderingen door twee rapporteurs worden bezocht. Hierbij worden gegevens uitgewisseld omtrent centrumactiviteiten en studie-objecten. Aangezien steeds verschillende rapporteurs naar de vergaderingen van het andere centrum worden afgevaardigd, wordt de kring van belangstellenden in het centrumwerk groter, terwijl het actief betrokken zijn bij dit werk de belangstelling verdiept. Het ligt in de bedoeling dergelijke contacten op te nemen met de centra Nijmegen en Wageningen.

Enkele malen werd een onderwerp gemeenschappelijk aangevat. Onder meer zullen een aantal leden in beide centra ervaringen trachten te verzamelen omtrent een conceptbrief huisarts-specialist. Deze conceptbrief werd reeds eerder beproefd door het Apeldoornse lid van Es.

Een hoogtepunt in de samenwerking tussen het centrum Apeldoorn en Arnhem was de gemeenschappelijke vergadering in Arnhem op 14 november 1961, waar de Amsterdamse studiegroep voor medische psychologie van Westhoff - v. d. Valk - Bastiaans een demonstratie gaf van een werkbijeenkomst. Deze studiegroep was uitgenodigd om de vage plannen die er in beide centra bestonden ten aanzien van de oprichting van een studiegroep voor medische psychologie aan een concreet voorbeeld van een ervaren groep te toetsen. De opkomst voor deze vergadering, waarvoor een aantal vertegenwoordigers der Maatschappij, L.H.V. en L.S.V., alsmede enkele stafleden van het steeds gastvrije Gemeente Ziekenhuis

waren uitgenodigd, was bijzonder goed, zodat ongeveer 50 toehoorders aanwezig waren.

Dank zij ieders medewerking kon de vergadering precies om 8 uur beginnen en werd — na het welkomstwoord van voorzitter Giesberts — door Westhoff historie, doelstelling en werkwijze van de studiegroep uiteengezet. Uitgangspunt voor de discussie in de groep is de biografische anamnese, die door één der leden bij een zijner patiënten is opgenomen. Nadat de studiegroep enige tijd maandelijks bijeen is gekomen is de frequentie opgevoerd tot eenmaal in de veertien dagen. Sederdien vindt op alternerende avonden een patiënt-bespreking plaats of een discussie over de belevingsaspecten van deze werkbijeenkomst. Voor de bespreking van deze belevingsaspecten met hun theoretische achtergronden is de hulp aange trokken van een psychiater.

De demonstratie van een patiënt-bespreking door Koperberg gaf een fraai inzicht in de werkwijze van de studiegroep. Ondanks de voor een passief toehoorder vermoeiende reeks gegevens, verzameld aan de hand van notities tijdens de gesprekken met de patiënt, wist de spreker door zijn spontane weergave de vergadering blijvend te boeien waarbij vooral de verandering van binding opviel die plaats vond tijdens de gesprekken, die hij met zijn patiënt had. Tevens maakte men kennis met het actief betrokken zijn van de gehele groep bij deze bespreking, hetgeen zich uitte in puntige en vaak geestige interrupties. Door tijdgebrek was het niet mogelijk de nabespreking van het gedemonstreerde geval geheel af te ronden. Doordat de gesprekken met de patiënt reeds therapeutisch gewerkt hadden bleef er geen duidelijk probleem meer over en hierdoor miste de vergadering de steunende en inzichtgevende werking van een dergelijke groep voor het individuele lid, dat met een probleem-patiënt „zit”.

Na een geanimeerde, zij het voornamelijk op informatie berustende, discussie waarin onder meer de „Balint-methode” werd vergeleken met de „biografische anamnese-methode” werd de vergadering besloten. Dat deze avond vruchtbaar was geweest bleek, toen direct daarop elders in de stad de 25e N.H.G.-studiegroep voor medische psychologie werd geformeerd. J. J. Bergsma

huisarts en wetenschap

5de JAARGANG - No 1 - JANUARI 1962

<i>Inhoud:</i>	blz.
Van de redactiecommissie	1
H. Rottinghuis: De „acute buik” in de zwangerschap	2
Jane E. Paterson: Social problems in general practice	6
Werkgroep „Verloskunde van de huisarts”: Kraamvrouwen naar maatschappelijke groepering	10
W. Vasbinder: De inenting van de zuigelingen	17
E. E. Twiss: Laboratorium en huisarts	19
G. K. V. van Dommelen: Een nieuw, zeer krachtig benzothiadiazine diureticum cyclopentiazide (Navidrex)	21
H. A. van Geuns: Astma en allergie	24
Referaten	27
Boekbespreking	28
Het lezen waard	28
Overzicht werkzaamheden N.H.G. 1960-1961 ...	29
Samenstelling bestuur N.H.G. in 1962	33
Uit de notulen	34
Boektentoonstellingscommissie	34
Uit de Centra	34
Aanvullende ledenlijst	36

Redactiecommissie: A. Hofmans, voorzitter, Rotterdam — G. J. Bremer, Nieuwkoop — K. G. Brühl, Amsterdam — A. E. Denekamp, Hengelo (O) — D. C. den Haan, Leiden.

Redactiesecretaris: J. J. van Mechelen.

Secretariaat Nederlands Huisartsen Genootschap: Keizersgracht 327, Amsterdam-C., telefoon 020-64043.

Redactiesecretaris: Keizersgracht 327, Amsterdam-C., telefoon 020-242535.

Administratie, abonnementen, advertenties:

Fa. J. H. Kruyt, Uitgever, Groot Hertoginnelaan 28, Bussum, telefoon 02959-16155; postgiro: 142554. Abonnement f 17,50 per jaar; voor studenten f 7,50; voor het buitenland f 20,—; losse nummers f 2,—.

Advertenties kunnen zonder opgave van redenen worden geweigerd.

AANVULLENDE LEDENLIJST

van 26 oktober 1961 tot 20 december 1961

Nieuwe leden:

A. A. W. Tjalma, Lindengracht 11, Sloten (Fr.);
 J. J. Smeele te Oudenbosch (N.-Br.);
 R. v. d. Plassche, Bijleveldsingel 34, Nijmegen;
 G. A. Timmerman, Haaksbergerstraat 242, Enschede;
 J. E. Hemmes, Hoofdstraat 151, Zuidwolde;
 G. A. Mak, Aert van Nesstraat 7, Amsterdam;
 A. C. Voskamp, Irisstraat 61, Spijkenisse;
 H. J. M. Custers, Jeroen Boschlaan 144, Eindhoven;
 J. van Dam, Prinsen Bolwerk 12, Haarlem;
 P. de Smit, Muiderslotweg 1, Haarlem;
 D. van der Kooij, J. W. Frisolaan 3, Voorschoten;
 H. Visser, Kerkstraat 46, Renkum;
 J. Stiggelbout, Warnaarstraat 1, Wierden;
 B. C. Schulte, Laan van België 45, Roosendaal;
 W. Th. F. Filippini, Nieuwendijk 35, Someren;
 P. van Genderen Stort, Adelstraat 4, Made;
 J. Tonckens te Rolde.

Buitengewone leden:

L. Meinsma, Valkenstein 8, Amsterdam.
 Jhr A. G. Bicker, Pr. Margrietlaan 35, Voorschoten;
 Mevrouw Y. Maussen, Olympiaplein 39, Amsterdam-Z;
 J. Mac Daniël, Middenduinerweg 3, Santpoort;
 J. de Ruiter, Wassenaarseweg 5, 's-Gravenhage;
 W. Ekker, Burggravenlaan 68, Leiden.

Mutaties:

W. J. Huygen, Berg en Dalseweg 110, Nijmegen;
 G. E. Wijchers, Achterbergsestraatweg 88, Rhenen;
 J. J. de Konink, Leeuwarderstraatweg 3, Akkrum;
 Prof. Dr G. C. Heringa naar C 88, Midlaren (Dr.).
 J. J. M. Michels, naar Borsenburg 11, Amstelveen;
 A. J. van Nes, naar Prof. Thijsselaan 1, Emmeloord;
 M. A. Houtkoper, Schoollaan 2, Bennebroek;
 J. de Waard, Gladiolenlaan 1, Rozenburg.